Article Type:Research

Received:31/10/2023
Accepted:20/12/2023

Sanat ve İnsan Dergisi
Journal of Art and Human
2023-7 (2) ISSN 1309-7156
http://sanatveinsan.com

Özgür BALLI

Doçent, Düzce Üniversitesi, ozgurballi86@gmail.com, Düzce-Türkiye
ORCID: 0000-0001-5931-6753

Yeliz CANTEKİN

Dr. Arş. Gör., Düzce Üniversitesi, yelizcantekin@duzce.edu.tr, Düzce-Türkiye
ORCID: 0000-0002-2132-1001

Görsel Sanatların Canlı ve Etkileşimli Medyumu: Instagram

Özet

Günümüzün dijital çağında, sosyal medya platformları sanat dünyasını derinden etkilemektedir. Instagram, bu platformlar arasında özellikle görsel sanatlar izleği üzerinde büyük bir etki yaratmıştır. Görsel sanatlar ve dijital iletişim, 21. yüzyılın başında, sanatın üretimi, sergilenmesi ve algılanması üzerinde derinlemesine bir dönüşüm yaşamıştır. Bu dönüşümün merkezinde ise Instagram gibi sosyal medya platformları yer almaktadır. Görsel sanat dünyasının çağımızdaki en güçlü ve etkili izleği haline gelen Instagram, sanatçılar için sadece bir fotoğraf paylaşım platformu olmanın ötesine geçmiş, onlara sanat eserlerini sergileme, anlatma ve geniş bir izleyici kitlesi ile etkileşimde bulunma fırsatını sunmuştur. Bu makalede, Instagram'ın görsel sanat dünyasına olan bu derin ve geniş etkisini detaylı bir şekilde incelecek; özellikle, Instagram'ın sanatçılar için bir sergi salonu olarak nasıl işlev gördüğünü, sanatın bu dijital çağdaki evrimini ve sanatçılar ile izleyiciler arasındaki etkileşimin nasıl şekillendiği irdelenecektir. Sunduğu avantajlar sayesinde Instagram'ın görsel sanatlar için yeni bir izlek olmak durumu üzerindeki derin etkilerini araştırmaya hedefleyen bu makale sanatın yeni bir medyuma daha kavuştuğu öngörüsü üzerine hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Instagram, Medyum, Görsel Sanatlar.

Live and Interactive Medium of the Visual Arts: Instagram

Abstract

In today's digital age, social media platforms are deeply affecting the art world. Among these platforms, Instagram has had a great impact, especially on the visual arts track. Visual arts and digital communication have experienced a profound transformation in the production, exhibition and perception of art at the beginning of the 21st century. Social media platforms such as Instagram are at the center of this transformation. Instagram, which has become the most powerful and influential theme of the visual art world in our age, has gone beyond being just a photo sharing platform for artists and has offered them the opportunity to exhibit, explain and interact with a wide audience of their works of art. This article will examine in detail the deep and wide impact of Instagram on the visual art world; In particular, it will examine how Instagram functions as an exhibition hall for artists, the evolution of art in this digital age, and how the interaction between artists and audiences is shaped. This article, which aims to investigate the deep effects of Instagram on becoming a new path for visual arts thanks to the advantages it offers, has been prepared on the prediction that art has reached a new medium.

Keywords: Instagram, Medium, Visual Arts.

1. Giriş

Günümüzün dijital çağında, sanatın tanıtımı, sergilenmesi ve paylaşılması dünya genelinde büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Sanatın bu evriminin merkezinde ise internet bulunmaktadır.

> Her şeyden önce şunu söylemek gerekiyor ki, internetin toplum hayatında yer edindiği yirmi yılda geçirdiği evrimi bu mecranın teknolojik değişimleri olmadan anlamak imkânsız. Zira yazılım ve donanım açısından yaşanan her büyük yenilik internetin kullanım biçimine doğrudan etki etti. İnterneti kullanabildiğimiz cihazlar, o cihazlarda kullanılabilen yazılımların çeşitliliği ve sağladığı imkânların gelişmesi ve tabii ki internetin bağlantı hızı ve bant genişliği anlamında kendi geçirdiği köklü değişimler, internetin sosyal alanda kullanım biçimini doğrudan etkiledi (Irak ve Yazıcıoğlu, 2012, s. 7).

İnternetin sosyal alanda kullanılan ve popüler olan Facebook, Twitter, Instagram gibi pek çok platformu bulunmaktadır. Ancak görsel sanatlar özelinde Instagram barındırdığı potansiyeller bakımından diğer platformlardan ayrılmaktadır. Dünya çapında ünlü bir sosyal medya platformu olarak Instagram, Facebook ve Twitter'dan sonra gelen üçüncü mecra olarak karşımıza çıkmaktadır (Koç Alamaslı, 2021, s. 42). Günümüzde Instagram, sadece bir fotoğraf ve video paylaşım uygulaması olarak görülmekle kalmayıp, aynı zamanda görsel sanatların canlı ve etkileşimli bir izleği haline gelmiştir. Bu platform, sanatçılar için yaratıcılıklarını sergileme ve dünya ile bağlantı kurma fırsatı sunarken, izleyicilere de sanatın büyülü dünyasını keşfetme ve deneyimleme imkânı tanımaktadır. Fotoğraf ve video paylaşım platformu olarak başlayan bu medyum kısa sürede görsel sanatların sergilendiği bir galeri, bir sanatçının atölyesi, bir eleştirmenin güncesi ve bir izleyicinin sergi salonu haline gelmiştir. Günümüzde bu platform, görsel sanatlar dünyasını yeniden tanımlamış, sanatın demokratikleşmesini hızlandırmış ve milyonlarca insanı sanatla buluşturan yeni bir sanat medyumu olarak karşımıza çıkmıştır.

Bahsedilen bilgiler ışığında hazırlanan bu makale de Instagram'ın görsel sanatlara olan derin etkilerini ve platformun günümüz sanat dünyasına getirdiği dönüşümleri ve potansiyel avantajlarını detaylı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Makale kapsamında detaylı bir şekilde incelenecek olan konu; ana ve alt başlıklar üzerinden ele alınacaktır. Çalışma bağlamında Instagram'ın sanatçılar için bir sergi salonu olarak nasıl işlev gördüğünü, sanatın bu dijital çağdaki evrimini ve sanatçılar ile izleyiciler arasındaki etkileşimin nasıl şekillendiği detaylandırılacaktır. Ayrıca, Instagram'ın sanatın erişilebilirliğini artırma, sanatçıların kendilerini ifade etme ve dünya genelinde sanatın yayılmasına katkı sağlama şekli üzerinde durularak; Instagram, görsel sanat dünyasını daha erişilebilir ve dinamik hale getirirken, sanatın gücünü daha fazla kişiye ulaştırıyor olması üzerine durulacaktır. Ek olarak, Sanatçılara eserlerini birkaç dokunuşla paylaşabilme ve izleyicilere, görsel sanatın büyülü dünyasını keşfetme şansı veren Instagram'ın bu güçlü platformunun görsel sanatların evrimindeki rolünü anlamak hem sanat dünyasının hem de dijital iletişimin geleceğini aydınlatmaya yardımcı olacaktır.

2. Sanatçılar ve İzleyiciler için Bir Sergi Salonu: Instagram

Şu anda merkezi San Francisco'da bulunan Instagram, dünyanın en önemli sosyal medya şirketleri arasında sayılmaktadır. Şirketin yatırımcıları arasında Facebook ve Twitter'ın yöneticileri ile çalışanları da bulunmaktadır (Koç Alamaslı, 2021, s. 43). Instagram, başta fotoğraf ve video paylaşma platformu olarak tasarlanmış olsa da, özellikle görsel sanatlar alanı üzerinden üretim yapan sanatçılar ve bu sanat alanlarına ilgi duyan sanat izleyicileri için alternatif ve mükemmel bir sergi alanı potansiyeli sunmaktadır. Günümüz dijitalleşen sanat ortamında ise bu platform, özellikle görsel sanat alanında eserler üreten sanatçılar için mükemmel bir sergi salonuna dönüşmüş durumdadır. Bu platform, sanatçılara eserlerini sergilemek, kendilerini tanıtmak ve sanatları üzerinden izleyici kitlesi ve potansiyel izleyicilere daha doğru bir şekilde ulaşma fırsatı sunmaktadır. Instagram'ın sanatçılar için sanal bir sergi salonu olma özelliğini belirli alt başlıklar altında toplayarak incelememiz konunun pek çok önemli potansiyel barındırdığını anlamamıza yardımcı olacaktır.

2.1. Sanatın Görsel Dili: Detaylar ve Estetik

Instagram, görsel odaklı bir platform olduğundan, sanatçılar için ideal bir zemin sunar. Sanatçılar, eserlerini platformun desteklediği çözünürlükte fotoğraflar veya videolar aracılığıyla sergileyerek izleyicilere eserlerinin her ayrıntısını ve estetik değerini gösterme imkânına sahiptirler. Özellikle detaylı tablolar, heykeller veya diğer görsel sanat eserleri, Instagram'da geniş bir izleyici kitlesi tarafından takdir edilebilir bir durumdadır. Örneğin, bir yağlıboya tablonun veya heykelin yakın plan veya makro çekimlerini kullanabilirler. Bu, izleyicilerin eserin yüzeyindeki ince ayrıntıları daha yakından inceleme fırsatı sunar. Böylece sanatçıya ait fırça darbelerinin, renk paletinin veya hacme ait doku zenginliğinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Ayrıca platformun sunduğu filtreler ve düzenleme araçları, sanatçıların görsel estetiklerini daha da güçlendirmelerine yardımcı olur. Renk düzenlemeleri, kontrast ayarları ve diğer efektler, eserlerin atmosferini ve duygusal etkisini artırabilir.

Instagram, görsel sanatçılar için bir platform olarak estetik ve detayların vurgulanmasını kolaylaştırır. Platformun bahsedilen potansiyelleri sayesinde; sanatçılar, eserlerinin özgünlüğünü ve karmaşıklığını izleyicilere aktarırken Instagram'ın bu görsel dilinin potansiyelini rahatlıkla kullanabilirler. Bu, sanatçıların eserlerini en iyi şekilde sunmalarını ve izleyicilerle daha yakın bir bağ kurmalarını sağlamaların yardımcı olan bir özellik olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda Instagram, sanatın görsel dili üzerinden estetik deneyimlerin paylaşılmasını teşvik eder ve bu da sanatın daha geniş bir izleyici kitlesi tarafından takdir edilmesine katkıda bulunur.

2.2. Eserlerin Paylaşılması ve Yayılması: Küresel Erişim

Instagram, özellikle görsel sanat eserlerin hızla paylaşılmasını ve dünya çapında geniş bir izleyici kitlesine ulaşmasını kolaylaşmıştır. Sanatçılar, eserlerini diledikleri anda platforma yükleyebilirler ve bu sayede geleneksel galeri veya sergi sistemlerinin zaman ve mekân sınırlarını aşarlar. Örneğin uluslararası düzeyde sergiler açan bir ressam, New York'tan bir izleyiciye ulaşmak için fiziksel bir sergi açmak zorunda kalmadan, Instagram üzerinden bir tabloyu Londra'daki bir koleksiyoncuya gösterebilmekte ve anında geri dönüş alabilmektedir. Bir başka örnekte ise, dünya çapındaki birçok ünlü sanatçı, Instagram üzerinden yeni eserlerini tanıtarak ve izleyicileri ile etkileşimde bulunarak; somut olarak gerçekleştirmek istedikleri sergiler öncesi izleyicilerden gelen eleştiri ve beğeni durumuna göre sergi kurgularını düzenleyebilmektedir. Bahsedilen bu örneğin en önemli sanatçısı olarak Japon ressam Yayoi Kusama gösterilebilir, Kusama Instagram platformunu, sanat eserlerini dünya genelinde tanıtmak ve somut sergileri öncesinde data toplamak için etkin bir şekilde kullanmaktadır.

2.3. Sanatın Çeşitliliği ve Çoklu Disiplinler

Instagram, her türlü sanat disiplini için ortak bir platform sunar. Fotoğrafçılık, resim, heykel, illüstrasyon, moda tasarımı, video sanatı ve diğer birçok sanat dalı, bu platformda bir araya gelir durumdadır. Bu durum, sanatın çeşitliliğini ve çoklu disiplinlerin bir araya gelmesini teşvik eden bir potansiyelin varlığını işaret etmektedir. Instagram'da her gün, farklı sanatçılar farklı disiplinlerde çalışmalarını paylaşırlar. Örneğin, bir illüstratör, günlük çizimlerini paylaşırken, bir video sanatçısı kısa filmlerini veya sanat performanslarını rahatlıkla tanıtabilir. Böylece, farklı kültürlerden, coğrafyalardan ve sanat disiplinlerinden gelen sanatçıları bir araya getiren bu platform sanatın çeşitliliği için yeni bir ortam işlevi görür. İzleyiciler, geleneksel ve çağdaş sanat, farklı estetik anlayışları ve kültürel ifadeler arasında gezinerek yeni perspektifler keşfedebilirler. Bu durum, günümüz görsel sanatlarının geniş bir yelpazede ifade edilmesine olanak tanımaktadır.

2.4. Sanatçıların Kendi Hikâyelerini Anlatması

Instagram, sanatçıların kişisel hikâyelerini ve sanatlarına dair ilham kaynaklarını paylaşmalarını teşvik eder. Bu potansiyel sayesinde sanatçılar, stüdyolarının iç görünümünü, yaratıcı süreçlerini, stüdyo ziyaretlerini, sanatsal ilham kaynaklarını ve sanatlarına dair ilginç anektotları paylaşarak izleyicilerine daha detaylı bilgi paylaşımında bulunabilmektedir. Bu durum, sanatçıların eserlerinin arkasındaki düşünce süreçlerini ve duygusal bağlarını hedef izleyicilerine paylaşmalarına olanak tanır. Örneğin, birçok sanatçı, özellikle Instagram platformunun sunmuş olduğu

hikâye uygulaması aracılığıyla stüdyo ziyaretlerini veya yeni projelerin nasıl oluşturulduğunu gösteren kısa videoları paylaşmaktadır. Bu durum, izleyicilerin sanatçının dünyasına daha yakından bakmalarına yardımcı olmaktadır. Böylece sanatçılar, eserlerinin detaylarını ve kendi kişisel hikâyelerini sanat dünyasına daha yakından tanıtmalarına olanak sağlayarak dünya genelinde geniş bir izleyici kitlesine ulaşabilme imkânı sağlamaktadır.

3. Hashtag'lerin Rolü

Instagram'da hashtag'ler, sanat dünyası izleyicileri için önemli bir keşif ve tanıtım aracıdır. Hashtag'ler, görsel sanat eserlerinin kategorize edilmesini, izleyiciler tarafından daha kolay bulunmasını ve ilgili içeriklere erişimi sağlamaktadır. Bundan dolayı platform da sanatçılar için özel olarak tasarlanmış hashtag'leri kullanmayı teşvik eder. Hashtag'lerin sanat eserlerinin keşfedilmesinde ve izleyicilere ulaşmada konusunda pek çok potansiyel önemi bulunmaktadır. Bu potansiyel önemleri, eserlerin kategorize edilmesi ve bulunabilirliği, topluluk etkileşimi, sanat etkinliklerinin ve sergilerin tanıtımı gibi alt konu başlıklarında değerlendirmemiz yerinde olacaktır.

3.1. Eserlerin Kategorize Edilmesi ve Bulunabilirliği

Hashtag'ler, görsel sanat eserlerini belirli kategorilere veya temalara dâhil etmenin ve böylece izleyicilerin bu eserleri daha kolay bulmasının önemli bir yoludur. Sanatçılar, eserlerine uygun ve ilgili hashtag'leri ekleyerek eserlerini daha geniş bir izleyici kitlesine ulaştırabilirler. Bu özellik, izleyicilerin sanatın farklı türlerini, stillerini ve konularını keşfetmelerine olanak tanıması açısından oldukça önemlidir. Örneğin, Bir fotoğrafçı, doğa manzaralarıyla ilgili bir eserini paylaşırken, #doğafotografı, #manzararesimleri ve #doğasever gibi; bir heykeltıraş, modern olarak üretimini gerçekleştirdiği çalışmasını paylaşırken, #modernheykel, #modernsanat v.b. gibi hashtag'leri kullanabilir. Bu şekilde, doğa fotoğrafçılığına veya modern heykel sanatına ilgi duyan izleyiciler görmek istedikleri konu başlığındaki eserlere kolayca ulaşabilir olmuşlardır. Bu durum, izleyicilerin sanat dünyasını keşfetmelerine ve yeni sanatçılar ve eserlerini bulmalarına olanak tanımaktadır. İzleyiciler, kendi ilgi alanlarına veya estetik tercihlerine uygun hashtag'leri aratarak farklı sanat eserleri ve sanatçıları keşfedebilirler. Bu önemli potansiyel, sanatın çeşitliliğini ve yeni sanatçıları desteklemeyi ve keşfetmeyi teşvik etmekte ve günümüz sanatının gelişimine katkı sağlamaktadır.

3.2. Sanatçıların Topluluklar İçinde Etkileşimi

Hashtag'ler, sanatçıların belirli sanat topluluklarına ve etkinliklerine katılmasını teşvik etme özelliği ile de dikkat çekmektedir. Örneğin, belirli bir sanat etkinliği veya sanat yarışması için oluşturulan özel bir hashtag, sanatçıların bu etkinliği takip etmelerini ve katılmalarını kolaylaştırır. Bu, sanatçıların daha fazla görünürlük kazanmalarını, yeni iş birliği fırsatlarına erişmelerini ve sanat dünyasındaki diğer profesyonellerle iletişim kurmaları açısından oldukça önemlidir.

3.3. Sanat Etkinliklerinin ve Sergilerin Tanıtımı

Hashtag'lerin konu özelindeki bir başka önemi ise, sanat etkinlikleri, galeri sergileri veya sanatçıların kişisel sergilerinin tanıtımında etkili bir araç olmasıdır. Bu araç sayesinde sanat kurumları, sanatçılar veya galeriler, etkinlikleri için özel bir hashtag oluşturarak izleyicilere etkinlik hakkında bilgi verirler. Bu durum, izleyicilerin etkinliğe katılmasını ve etkinlikle ilgili içerikleri paylaşmasını teşvik eder. Hashtag'lerin bu çok yönlü rolü, Instagram'ın sanat dünyasındaki etkisini daha da artırma potansiyeli taşır. Sanatın keşfedilmesini kolaylaştırır, sanatçıların topluluklara katılmasını sağlar, izleyicileri sanat dünyasına daha yakından bağlar ve sanat etkinliklerini tanıtmada etkili bir araç olarak işlev görür. Bu nedenle, Instagram'da hashtag'ler, görsel sanatların daha büyük bir izleyici kitlesi ile buluşmasını ve sanatın çeşitliliğini kutlamasını kolaylaştırmaktadır.

4. Sanatın Demokratikleşmesi ve Bağımsız Sanatçıların Gücü

Sanatın demokratikleşmesi ve sanatçıların bağımsız bir şekilde var olabilmesi, Instagram gibi sosyal medya platformlarının görsel sanat dünyasına getirdiği önemli bir avantajdır. Çünkü "İnternet, adı bilinen bilinemeyen herkesle

bağlantıyı olası kılarak toplumsal hiyerarşilere son verecektir" (Maigret, 2021, s.328). Instagram da bahsedilen bu demokratikleşme ve bağımsızlık özelliğini içerisinde güçlü bir şekilde barındırmaktadır. Bu güçlerden biri erişilebilirlik durumudur. Çünkü geleneksel galeri veya müze ziyaretleri, genellikle coğrafi, ekonomik veya fiziksel engellerle sınırlıdır. Ancak Instagram gibi platformlar, sanatın herkes için erişilebilir olmasını sağlar. İzleyiciler, sadece bir akıllı telefon veya bilgisayar ile dünya genelindeki sanat eserlerini bu platform üzerinden keşfedebilir durumdadır. "Sanat her zaman seçkinci yani elitist olmuştur. Bilginin demokratikleşmesi bağlamında bu yeni iletişim mecraları daha büyük bir kitle ya da halk için erişilebilirlik ve açıklık sağlamıştır" (Alioğlu, 2013, s.258). Bu sanatın daha geniş ve çeşitli bir izleyici kitlesi tarafından erişilmesini mümkün kılan bir özellik olarak dikkat çekmektedir. Çünkü uzun zamandır geleneksel sanat dünyası, büyük galerilerin ve kurumların hâkimiyeti altındaydı ve bu nedenle bağımsız sanatçılar için tanıtım fırsatları sınırlıydı. Ancak Instagram platformun görsel sanata olan katkısı sayesinde, bağımsız sanatçıların kendi eserlerini sergileme ve tanıtma fırsatı sınırlandırılamaz bir seviyeye ulaşmıştır. Günümüzde sanatçılar, galeri temsilcilerine veya küratörlere ihtiyaç duymadan, Instagram üzerinden doğrudan izleyicilere ulaşabilir durumdadır. Artık sanatçılar, galeri sahipleri veya küratörler aracılığıyla seçilmek zorunda kalmadan eserlerini dünya ile paylaşabilirler. Bundan dolayı Instagram, bağımsız sanatçılara güçlü bir ses ve platform imkânı sunar. Bu güç, pek çok potansiyel özelliği içerisinde barındırmaktadır. Bu özellikler izleyiciler ile doğrudan iletişime geçme olanağı ve topluluklar ile iş birliği ve eser satış imkânı olarak birkaç alt başlık altında toplanabilir.

4.1. İzleyici Kitlesi ile Doğrudan İletişim

"Etkileşim süreci, izleyicinin daha etkin olmasını ve bir sonraki yapacağı şeye yoğunlaşmasını gerektirir. Bu durumda izleyici tanıklık etme ve katılım şeklinde iki farklı davranış eğilimini gerçekleştirmek zorundadır" (Özel, 2015, S. 220). Sanatçıların izleyici kitlesi ile etkileşime geçmesi hatta doğrudan iletişim kurma konusu, Instagram gibi sosyal medya platformlarının sanat dünyasında yarattığı önemli bir etkiyi yansıtır. Bu iletişim, sanatçılar ve izleyiciler arasında birçok farklı şekilde gerçekleşebilir ve sanatın sosyal ve dijital bir etkinlik haline gelmesine katkıda bulunur. Platformun izleyici kitlesi ile doğrudan iletişime geçme konusu özelindeki katkılarını; sanatçı profili, yorumlar ve geri bildirimler, özel mesajlar, sorular ve anketler, canlı yayınlar gibi alt başlıklar altında değerlendirmemiz yerinde olacaktır.

4.1.1. Sanatçı Profili

Sanatçılar, Instagram'da özel bir işletme veya sanatçı profili oluşturarak, izleyicileriyle daha etkin bir şekilde etkileşimde bulunabilirler. Bu tür profiller, izleyici istatistikleri, iletişim seçenekleri ve daha fazla içerik paylaşma olanağı sunarak sanatçının data toplamasına yardımcı olmaktadır.

4.1.2. Yorumlar ve Geri Bildirimler

Instagram platformu, kullanıcısının izni dâhilinde her gönderinin altında yorumlar bölümü olarak isimlendirilen önemli bir özellik sunmaktadır. Sanatçılar, izleyicilerin eserleri hakkındaki düşüncelerini ve duygusal tepkilerini bu bölümde görebilirler. İzleyiciler, eserler hakkında sorular sorabilir, sanatçıların yaratıcı süreçleri hakkında bilgi edinebilir ve geri bildirimlerini paylaşabilirler. Bu, sanatçılar için izleyici kitlesiyle etkileşim kurma ve eserlerine dair daha fazla iç görü elde etme fırsatı sunması bakımından oldukça önemli bir avantaj olarak görülebilir.

4.1.3. Özel Mesajlar (DM)

Instagram üzerinden izleyiciler, sanatçılara özel mesajlar gönderebilirler. Bu durum, daha özel bir iletişim kanalı sağlar ve izleyicilerin sanatçılara daha kişisel sorular sormasına veya özel projelerle ilgilenmelerine olanak tanımaktadır.

4.1.4. Sorular ve Anketler

Sanatçılar, Instagram gönderileri veyahut hikâyeleri aracılığıyla sorular ve anketler düzenleyerek izleyicileriyle etkileşim kurabilmektedir. Sanatçılar, izleyicilerin görüşlerini veya tercihlerini öğrenmek için bu araçları sanatsal üretimin sürecinde bir data olarak kullanabilir ve üretimlerinin kurgularını tekrardan gözden geçirme fırsatı bulabilmektedir.

4.1.5. Canlı Yayınlar (Instagram Live)

Instagram Live (Canlı yayın) özelliği, sanatçıların canlı olarak izleyicileriyle etkileşimde bulunmalarına olanak tanımaktadır. Böylece sanatçılar, canlı yayınlar sırasında izleyicilerin sorularını yanıtlayabilir, sanatları hakkında sohbet edebilir ve hatta yaratıcı süreçlerini canlı olarak gösterebilir/sergileyebilirler. Bu durum, izleyicilerin aktif olarak sanatçının üretimlerine veyahut doğrudan kendisine ait bilgileri edinmesi bakımından önem taşımakla birlikte, sanatçının kendi ait izleyici kitlesini ve topluluğunu oluşturmasına olanak sağlamaktadır. Bahsedilen bu tür etkileşimler, izleyicilerin sanatı daha yakından deneyimlemelerini ve sanatçıların da izleyicilerinin beklentilerini daha iyi anlamalarını sağlamaktadır. Bu sayede, sanatın evrimi ve sanatçı-izleyici ilişkisi günümüz sanatı özelinde daha zengin ve anlamlı bir hal alır.

4.2. Eser Satışı ve İş birliği

> Sanat, birbirini tamamlayan rollerden oluşan bir zincir gibidir. Bu roller, sanatçılar, eleştirmenler, galeri sahipleri, koleksiyonerler, müzeler, kitle iletişimi ve izleyiciler tarafından icra edilir. Bu bağlamda çağdaş sanatın yaygınlaşması ve yeni iletişim kurma tarzları, sanat eserinin alış ve satışını yeni iletişim araçları ve ağlarla karşı karşıya getirmiştir (Alioğlu, 2013, s.257).

"Özellikle internet'in interaktif medya olarak sunduğu fırsatlar 21. yüzyıl pazarlama anlayışının gelişmesindeki en önemli etkendir" (Shultz ve Shultz, 1989). Bu bağlamda Instagram da, sanatçıların eserlerini satma ve ticaret yapma fırsatı bakımından da oldukça önemli bir platform olarak dikkat çekmektedir. Instagram'ın günümüzde en çok tercih edilen sosyal medya araçlarından biri olarak işlev görmesinden kaynaklı, günümüzde birçok şirkette markalarının pazarlamak için kullanır hale gelmiş durumdadır (Koç Alamaslı, 2021, s.44). Günümüzde sanatçılar da eserlerini doğrudan platform üzerinden satışa sunabilir veya potansiyel alıcılarla iletişime geçebilir durumdadır. Ayrıca, sanatçılar için özel olarak oluşturulan hashtag'ler ve etiketler, eserlerin keşfedilmesini ve satılmasını kolaylaştırır. Sanatçıların kendi aralarında topluluk oluşturma ve iş birliği yapma fırsatları da sunan bu platform sayesinde sanatçılar, birbirlerinin çalışmalarını takip edebilir, birlikte projeler geliştirebilir ve sanat dünyasındaki diğer profesyonellerle iletişim kurabilirler. Bahsedilen bilgiler ışığında yeni bir görsel sanat galerisi olma özelliği taşıyan Instagram platformu, sanatın demokratikleşmesini ve bağımsız sanatçıların gücünü artırmasını sağlayan bir araç olmuştur. Sanatın daha erişilebilir ve çeşitli hale gelmesine katkıda bulunurken, sanatçılara kendi hikâyelerini anlatma, satış ve izleyici kitlesi ile doğrudan bağlantı kurma fırsatı sunar. Bu durum bizlere, sanat dünyasının daha özgür ve çeşitli bir geleceğe doğru evirildiğini rahatlıkla gösterebilmektedir.

5. Eleştiri ve Geri Bildirimin Görsel Sanatın Gelişimindeki Kritik Rolündeki Avantaj ve Dezavantajları

Instagram, sanatçılar için eleştiri ve geri bildirim almak için içerisinde pek çok dijital araç barındırmaktadır. Sanatçılar, eserleri üzerinde yapılan yorumlar ve beğeniler aracılığıyla izleyicileri ile etkileşimde bulunabilirler. Sanatçılar için sosyal medya üzerinden gelen geri bildirimler ve eleştiriler, eserlerini daha iyi anlama, iyileştirme ve/veya yeniden kurgulama fırsatı sunması bakımından oldukça önemlidir. Sadece sanatçılar için değil izleyiciler için de önemli olan bu eleştiri ve geri bildirimler, sanat eserlerini ve sanatın evrensel dilini daha iyi daha derinlemesine anlama fırsatı sunar. Eleştiri, sanatın evriminin temel itici güçlerinden biridir. Sanatçılar, eleştirmenler, akademisyenler ve sanatseverler, eserler hakkında olumlu veya olumsuz düşüncelerini ifade ederler. Bu eleştiriler, sanatçıların eserlerini yeniden değerlendirmelerini ve geliştirmelerini sağlamaktadır. Olumsuz eleştiriler, sanatçılara zayıf yönlerini tanıma ve üzerinde çalışma fırsatı; olumlu eleştiriler ise sanatçıları teşvik ederek ve yaratıcılıklarını daha da ileriye taşıma potansiyeli sunarlar. İzleyiciler özelinde de sanatın anlamını ve içeriğini daha iyi anlama fırsatı sunan sosyal medya

eleştirisi, sanat eserlerini sadece yüzeyde değil, derinlemesine anlamada da oldukça önemli bir olgudur. İzleyicilerin sanatın duygu, düşünce ve anlam dünyasına daha fazla nüfuz etmelerini sağlayan bu olgu aynı zamanda sanatın toplumsal etkisini de şekillendirebilme potansiyeline sahiptir. Çünkü günümüz sanatına ait politika, toplum, tarih ve kültürle olan ilişkisini inceleyerek, toplumsal sorunlara ve meselelere dikkat çekerek gerek sanatçılara gerekse izleyicilere sanat eserlerinin eleştirel analizi üzerinden görsel sanatın toplumsal etkilerini daha iyi anlama ve yorumlama yeteneği kazandırır.

Eleştiri olgusu, görsel sanatlar özelinde sanat dünyasının ilerlemesini teşvik eden bir olgu olarak hep var olmuştur. Modern sanata ve dahasına geçişimizi hızlandıran bu olgu, tarihsel süreç içerisinde; sanat kurumları ve sanatçılar arasındaki etkileşimi dönüştürmüş hatta yeni fikirlerin ve sanatsal akımların ortaya çıkmasına bile yol açmıştır. Bu, sanat dünyasının sürekli olarak yenilik ve değişim yaşamasına katkıda bulunan bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanatçılar, izleyicilerin yorumlarını ve düşüncelerini öğrenirken, izleyiciler de sanatçının düşünce süreçlerini ve yaratıcı kararlarını daha iyi anlarlar. Bu etkileşim, sanat dünyasını daha açık ve katılımcı bir yer haline getirir. Sonuç olarak, eleştiri ve geri bildirim, sanatçı-izleyici etkileşimini artıran en önemli özellik olarak sanatın gelişiminde ve anlamında merkezi bir rol oynar. Sanatçılar için bu, eserlerini daha iyi hale getirme ve büyüme fırsatı sunmakla birlikte izleyiciler içinse sanatı daha derinlemesine anlama ve sanatın evrensel dilini daha iyi kavrama fırsatı sunmaktadır. Eleştiri ve geri bildirim, sanat dünyasının ilerlemesi, toplumsal etkisi ve sanatçı-izleyici etkileşiminin gelişmesine sürekli bir şekilde katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, sanat dünyasında eleştiri ve geri bildirimin değeri büyük ve vazgeçilmezdir.

Dezavantajları ise bilinçli yapılmayan eleştiri ve yorumlar, yanlış yönlendirmeler, gereksiz geri bildirimlerin de önemli ölçüde var olduğu gerçeğidir. Eleştiri, sanatçının gelişimine katkıda bulunması amaçlanan bir süreç olmalıdır. Ancak, yanlış yönlendirmeler, sanatçının doğru bir şekilde gelişmesini engelleyebilir. Yanlış bilgiler veya öneriler, sanatçının yanlış tekniklere veya kavramlara odaklanmasına neden olabilir. Eleştiri, sanat eserinin derinliklerini anlama ve değerlendirme sürecidir. Ancak, eleştiri bilinçli yapılmazsa, sığ veya önyargılı olabilir. Eleştirmenin eserin sanatsal değerini anlama kapasitesine sahip olmaması, sanatçıya gerçekçi bir değerlendirme sunmaktan uzaklaşabilir. Bu dezavantajları ek olarak eser hırsızlığı konusu da eklenebilir. İnstagram veya diğer sosyal medya platformlarında eser hırsızlığı, bir kişinin başka bir kişinin sanat eserini izinsiz kullanması veya çalması durumunu ifade eder. Eser hırsızlığı, çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir, örneğin bir fotoğrafın veya resmin izinsiz olarak paylaşılması, kopyalanması veya satılması gibi durumlarla ilişkilidir.

6. Sonuç

Instagram, görsel sanatlar dünyası ile dijital çağın imkânı olan sosyal medya evliliğinin en önemli örneklerinden biri olarak dikkat çekmektedir. Bu birliktelik, sanatın tanıtımı, erişilebilirliği ve çeşitliliği üzerinde günümüz dünyasında oldukça büyük bir etki yaratmış; sanatçılar için bir sergi salonu, izleyiciler için bir keşif aracı ve sanatın demokratikleşmesinin bir sembolü olarak öne çıkmıştır. McLuhan, her kültürün çağında bilginin kaydedilip aktarıldığı iletişim aracının ya da ortamın (medium), o kültürün karakterinin belirlenmesinde kesin bir rol oynadığını öne sürmüştür. Bu görüşünü de "Araç Mesajdır (Medium is the message)" şeklinde tanımlamıştır (Tekinalp ve Uzun, 2009). Bu bağlamda Instagram platformu da sanat dünyasının dijitalleşme sürecini hızlandırmış ve yeni bir medyum varlık göstermeye çoktan başlamıştır. Günümüzdeki sanatçılar, bahsedilen bu dijital platformlarda eserlerini sergileme ve hatta dijital sanat eserleri üretme fırsatına bile sahip olmuşlardır. Bundan dolayı görsel sanatlar izleğini önemli ölçüde etkileyen bir platform olan Instagram, bir sanat medyumu olarak kendine ait özel bir yerde konumlanmış almış durumdadır. Sanatçılar için sergileme alanı sağlaması, eserlerin somut bir galeri ve sergi salonuna oranla erişilebilirliğini artırması ve izleyicilerle interaktif etkileşim imkânı sunması gibi birçok avantajı sayesinde, sanatın demokratikleşmesine ve sanatçıların bağımsızlığına katkıda bulunan yeni bir güç olarak görülmektedir. Sonuç olarak Instagram platformu, belli başlı dezavantajları olmasına rağmen; özellikle görsel sanatın geleceğini şekillendirmeye

devam edeceği kesindir ve sanatın günümüz dijital çağındaki sosyal medya teknolojisi sayesinde nasıl evirildiğini gösteren somut bir örnek olarak durmaktadır.

Kaynakça

Alioğlu, N. (2013). "Sosyalleşen Birey": Sosyal Medya Araştırmaları-1, Ed. Ali Büyükaslan ve Ali Murat Kınık, Konya: Çizgi Kitapevi.

Irak D. ve Yazıcıoğlu O. (2012). Türkiye ve Sosyal Medya, I. Baskı, İstanbul: Okyanus Yayınevi.

Koç Alamaslı, I. (2021). Kültür Endüstrisi Bağlamında Instagram. Journal of Communication Science Researchs, 1 (1), 39-49.

Maigret, E. (2012). Medya ve İletişim Sosyolojisi, (Çev. Halime Yücel). İstanbul: İletişim Yayınları.

Özel, S. (2015). Techne'den Teknolojiye: Değişen Toplum ve İletişim, I. Baskı, İstanbul: Volga Yayınları.

Shultz, D. E. ve Shultuz, H. F. (1998). Transitioning Marketing Communication in to the Twenty First Century. Journal of Marketing Communications, 4, 9-26.

Tekinlalp, Ş. ve Uzun, R. (2009). İletişim Araştırmaları ve Kuramları, 3. Basım, İstanbul: Beta Yayınları.